

International Journal of Social Sciences

ISSN: 2587-2591

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.30830/tobider.sayi.14.27>

Volume 7/2

2023 p. 441-452

6 ŞUBAT DEPREMLERİ SONRASINDA ZORUNLU DEPREM SİGORTASININ TOPLUMDAKİ FARKINDALIĞI: KIRIKKALE ÖRNEĞİ

SOCIAL AWARENESS OF COMPULSORY EARTHQUAKE INSURANCE AFTER 6 FEBRUARY EARTHQUAKE: THE CASE OF KIRIKKALE

Serap YÖRÜKBULUT*

ÖZ

Asrın felaketi olarak nitelendirilen 6 Şubat 2023 tarihinde üst üste meydana gelen depremler sonrasında toplumun Zorunlu deprem sigortası (ZDS) farkındalık durumlarını incelemek önemli olmaktadır. Deprem üretme potansiyeli yüksek olan Kuzey Anadolu, Keskin, Seyfe, Bala, Kırıkkale-Sungurlu ve Karakeçili gibi önemli fay hatlarına yakınlığı nedeniyle deprem tehlikesi yüksek olan Kırıkkale ili ele alınmıştır. Kırıkkale ili için ZDS farkındalığını ortaya koymak için 400 kişiye 21 soruluk anket uygulayarak veriler elde edilmiştir. Yapılan çalışma ile Kırıkkale ili için ZDS yaptırma durumları incelendiğinde 260 kişinin (%65) ZDS yaptırdığı ve 140 kişinin (%35) ZDS yaptırmadığı tespit edilmiştir. ZDS yaptıranlardan 84 kişi (32,3) 6 Şubat depremlerinden etkilendiği için, 68 kişi (26,2) elektrik ve su abonelikleri için, 48 kişi (18,5) tapu almak için ve 60 kişi (23,1) banka kredisi için yaptırmıştır. ZDS yaptırmama nedeni olarak 40 kişi (28,6) tazminat miktarının az olduğunu, 36 kişi (%25,7) prim miktarının yüksek olduğunu, 20 kişi (%14,3) yapının sağlam olması sebebiyle, 20 kişi (%14,3) yaptırım olmaması ve 24 kişi (17,1) de diğer sebeplerden kaynaklandığını belirtmiştir. ZDS sigortalılık hedefinin %100 olduğu ülkemizde Kırıkkale için sigortalılık oranı %38,2 ile oldukça düşüktür. ZDS yaptıranların büyük çoğunluğu zorunluluk durumu karşısında sigorta yaptırdıkları sonucuna varılmıştır. 6 Şubat depremlerinin etkisiyle ZDS yaptıranların oranı %32,3 olarak bulunmuştur. Bu çalışma ile yaşanan ve yaşanması olası depremlerin sonucunda oluşacak hasarların karşılanmasında ZDS önemi ve gerekliliğini anlatan kamuoyu bilgilendirme faaliyetleri ZDS sigortalılık oranını üzerinde olumlu etkiye sahip olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Deprem, Zorunlu Deprem Sigortası, Kırıkkale

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Kırıkkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, İstatistik Bölümü, E-mail: siybulut@gmail.com, ORCID: 0000-0003-0781-4405, Kırıkkale, Türkiye.

ABSTRACT

It is important to examine the awareness of the society on compulsory earthquake insurance (ZDS) after the earthquakes that occurred consecutively on February 6, 2023, which is described as the disaster of the century. The province of Kırıkkale, which has a high earthquake risk due to its proximity to important fault lines such as North Anatolia, Keskin, Seyfe, Bala, Kırıkkale-Sungurlu and Karakeçili, which has a high earthquake potential, has been discussed. In order to reveal the awareness of ZDS for Kırıkkale province, data were obtained by applying a 21-question survey to 400 people. With the study, when the status of having ZDS for Kırıkkale province was examined, it was determined that 260 people (65%) had ZDS and 140 (35%) did not have ZDS. As 84 (32.3) people who had ZDS were affected by the 6 February earthquakes, 68 (26.2) for electricity and water subscriptions, 48 (18.5) for title deeds and 60 (23.1) for bank loans. . 40 people (28.6%) stated that the amount of compensation was low, 36 people (25.7%) stated that the amount of premium was high, 20 people (14.3%) stated that the reason for not having ZDS was done, 20 people (14.3%) and 24 people (17,1) stated that it was due to other reasons. In our country, where the ZDS insurance target is 100%, the insurance rate for Kırıkkale is very low with 38.2%. It was concluded that the majority of those who had ZDS took out insurance in case of necessity. The rate of those who had ZDS done due to the 6 February earthquakes was found to be 32.3%. With this study, it has been concluded that public information activities explaining the importance and necessity of ZDS in covering the damages that will occur as a result of the experienced or possible earthquakes will have a positive effect on the ZDS insurance rate.

Keywords: *Earthquake, Compulsory Earthquake Insurance, Kırıkkale*

1. Giriş

Ülkemizde deprem felaketinin ne derecede hasarlara sebep olacağını yeniden gözler önüne seren 6 Şubat depremleri yaşanan ve yaşanacak depremler sonrasında oluşacak kayıplara karşı neler yapılacağı konusunda önemli hale gelmiştir.

Doğal afetlere maruz kalma risklerinin bulunduğu alanlarda, risklerle baş etmenin birinci yolu riski devletin üstlenmesi, ikinci yolu ise sigorta şirketleri başta olmak üzere riski diğer sektörlere devretmektir. Türkiye’de 1999 yılına kadar devlet afetler fonuyla bu riski üstlenirken, yaşanan büyük depremlerden sonra 2000 yılından itibaren Doğal Afet Sigortalar Kurumu (DASK) deprem zararlarının en aza indirilmesi amacıyla Zorunlu Deprem Sigortası (ZDS) uygulaması ile riski sigorta şirketlerine devretmiştir. Ancak ülkemizde meydana gelen depremlerin sayısı ve şiddetinin her geçen gün artmasına rağmen DASK 2021 yılı için %100 sigortalılık hedefine ulaşma arzusunun çok geride olmasının bilgi ve tanıtım eksikliğine bağlı olarak toplumda sigorta yaptırma bilincinin yetersiz kalması olmuştur. Yaşanacak deprem felaketleri sonucunda devletin üstleneceği mali yükleri azaltmak ve meydana gelecek olan riskleri devrederek olası hasarlardan doğacak kayıpların azaltmak için uygulanan ZDS’sinin faydalarının toplum tarafından ne kadar anlaşıldığına yönelik yapılacak çalışmalar oldukça önemli olmaktadır.

Toplumun ZDS katılımının ve sürekliliğinin artırılmasına yönelik yapılacak bilinçlendirme faaliyetlerinin sigortalılık oranı üzerinde olumlu etkiye sahip olacağı beklenmektedir. Sigortalılık oranındaki artışlar ile olası hasarlar sonucunda meydana gelecek zararlar sigorta şirketleri tarafından karşılanarak hem bireylerin hem de devletin ekonomi alanındaki yükü azaltılacaktır.

Deprem sigortaları ve ZDS farkındalığı ile ilgili yurt içinde ve yurtdışında önemli çalışmalar yapılmıştır. Tsubokawa (2004), Japonya’da yapılan bir araştırma ile konut deprem sigortası sisteminin mevcut durumu ve gelecekteki beklentileri ele alınarak sigortalılık oranlarının bilimsel ve etkili bir şekilde belirlenmesi ile gelecekte meydana gelmesi beklenen depremler sonucunda sosyal ve ekonomik zararları karşılama da deprem sigortasının önemine işaret edilmiştir. Ünal (2004) çalışmasında sigortacılık ve özellikle deprem sigortası hakkında araştırmalar yaparak doğal afet sigortacılığının dünya ve Türkiye’deki yeri ve önemini incelemiştir. Deniz (2006), Türkiye’de farklı bölgeler için deprem sigorta primlerinin öngörülmesinde istatistiksel yöntemler kullanılarak farklı deprem bölgeleri için betonarme ve kagir binalar için deprem sigorta prim oranları hesaplanmıştır. Şahin ve Pehlivan olmalı (2007) doğal afetlerden doğacak riskleri paylaşmak için deprem sigortasının önemi ortaya konularak, Türkiye ve yurtdışındaki deprem sigortası üretim miktarları, karşılaştırılmıştır. Athavale ve Avila (2011) ABD Missouri’deki New Madrid fay bölgesinde yapılan bir çalışma ile deprem sigortası fiyatı ve penetrasyon verilerinin analizi ile deprem sigortası satın alma kararı üzerinde etkili olabilecek faktörleri araştırmıştır. Tian ve ark. olmalı (2014), Çin’de toplumun deprem sigortasına bakış açısını ve deprem riski algısını ölçmek için yaptığı bir araştırmada cinsiyetin, eğitim düzeyinin ve gelirin deprem risk algısı üzerinde önemli etkiye sahip olduğu sonucuna varmıştır. Karagöz, (2014) depremler sonucunda oluşacak hasarların karşı koruma sağlayan ZDS sisteminin kapsamı ve topluma sağladığı faydaların ne denli anlaşıldığına yönelik yapılan anket çalışması ile toplumun yeterli bilince sahip olmadığı sonucunu ortaya koymuştur. Baysal (2018), Sabancı Üniversitesi akademik ve idari personelinin deprem ve diğer doğal afetler konusunda bilinçlerinin ne seviyede olduğunu ölçmek için anket çalışması ile farkındalıkları ortaya konularak olası bir afet durumunda süreç iyileştirme önerileri geliştirmişlerdir. Ünlünen, (2018), Ankara ilinde, konut sigortası poliçesi yaptıran ve konutunda hasar meydana gelen kişiler üzerinde sigorta farkındalıkları anket çalışması ile ortaya konulmuş ve sigorta bilincinin yeterli seviyede olmadığı sonucuna varmıştır. Lin, (2020) çalışmasında afet risk bilincinin sigorta yaptıran karar ve seçim modelleri üzerindeki etkisi ABD Kaliforniya eyaletinde ev sahibi olanlar ile incelemiştir. Sağlam (2021) İstanbul ili için ZDS’nın toplumdaki farkındalık bilincini araştırmak için yapılan anket çalışması ile toplumun poliçelerin kapsamı ve teminat miktarları hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığı, prim miktarlarını yüksek bulduğu gibi sonuçlara ulaşmıştır. Öztaş, (2022) Karabük ili için ZDS’sının toplumdaki farkındalığını ölçmek için yaptığı anket çalışması ile sigorta yaptıran oranının düşük olduğu sigorta yaptıranların ise poliçeleri okumadığı herhangi bir hasar meydana gelmemesi durumunda sigortayı yenileme kararlarının olmadığı ve sigorta

şirketlerinin poliçeler hakkında sigortalıya gerekli bilgilendirmeleri yapmadıkları sonucuna varmıştır.

Literatürde 6 Şubat 2023 tarihinde üst üste meydana gelen depremler ile kişilerin ZDS hakkındaki bilinç ve farkındalıkları üzerine yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Başta Tüpraş ve Makine Kimya Endüstrisi olmak üzere çok sayıda savunma, enerji ve petrokimya alanlarında fabrikaların olması ile jeopolitik öneme sahip ve deprem üretme potansiyeli yüksek olan fay hatlarına yakın olan Kırıkkale ili için olası depremlerde meydana gelecek hasarların karşılanmasında önemli bir yere sahip olan ZDS hakkında bilgi ve görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu çalışma ile Kırıkkale ilinde yaşayanların ZDS hakkındaki bilgi ve görüşlerinin ortaya konulması ve ZDS yaptırma durumlarına etki eden faktörlerin neler olduğunun tespit edilmesine yönelik ilk çalışma olacaktır.

Toplumun ZDS katılımının ve sürekliliğinin artırılmasına yönelik yapılacak bilinçlendirme faaliyetlerinin sigortalılık oranı üzerinde olumlu etkiye sahip olacağı beklenmektedir. Sigortalılık oranındaki artışlar ile olası hasarlar sonucunda meydana gelecek zararlar sigorta şirketleri tarafından karşılanarak hem bireylerin hem de devletin ekonomi alanındaki yükü azaltılacaktır.

2. Kırıkkale’de Zorunlu Deprem Sigortası İstatistikleri

2020 yılı sonrası yaşanan doğal afetler ve pandemi ile tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de ekonomik ve sosyal açıdan çeşitli zorluklar yaşanmıştır. DASK 2021 yılı için %100 sigortalılık hedefine ulaşmak için yeni poliçe sayısını artırmak ve poliçe yenilenmesini sağlamak için prim farkları almadan ödeyecekleri teminat miktarlarını enflasyon oranında artırmıştır.

Meydana gelen depremler sonucunda maddi zararları poliçede belirtilmiş şartlar ve limitler dahilinde teminat altına alan ZDS ile devletin mali yükünün azaltılması hedeflenmiştir. 2021 faaliyet raporuna göre ZDS poliçeleri 33 yetkili sigorta şirketi ve bu şirketlerin 17 bin acenteleri aracılığı ile düzenlenmektedir. ZDS belediye sınırları içinde yer alan meskenler için geliştirilmiş bir sigorta sitemidir.

13/06/2023 tarihi itibari ile yürürlükteki ZDS poliçe adeti 11.8 milyon iken ülke genelinde sigortalılık oranı %58,90 dır. Sigortalılık oranının hedeflenenin oldukça altında olması ZDS’nin öneminin ve gerekliliğinin bilincinin toplumda yeteri kadar oluşmadığının bir göstergesi olabilir.

Yıllar itibari ile Kırıkkale ili ZDS sigortalılık oranları Tablo1 de verilmiştir. 06/09/2023 tarihi itibari ile Kırıkkale ili için toplam 88.000 konut için ZDS poliçe adeti 33611 iken sigortalılık oranı %38,20 ile oldukça düşüktür.

Tablo1: Yıllar İtibariyle Kırıkkale ZDS Sigortalılık Oranı

	Kırıkkale Sayısı	Konut	Sigortalı Konut Sayısı	Toplam Prim	Sigortalılık Oranı
2017	77.710		20.617	2.930.405	%26,5
2018	77.710		22.788	3.520.803	%29,32
2019	77.710		24.007	3.818.844	%30,9
2020	77710		25.970	1825.076	%33,4
2021	77.710		28.132	1920.420	%36,2
2022	88.000		31.477	2.898.527	%35,8
06.08.2023 itibari ile	88.000		33.611		%38,20

Kaynak: <https://www.dask.gov.tr/zorunlu-deprem-sigortasi-istatistikleri> (06.08.2023)

Depremlerin bu kadar yıkıcı etkisi ve meydana getirdiği sosyal ve ekonomik kayıpların ülke ekonomisine getirdiği yükü devretme konusunda etkili bir yöntem olan ZDS'sının toplumdaki yeri ve öneminin araştırılması için Kırıkkale ilinde yaşayanların sigortacılık hakkındaki farkındalıkları ele alınacaktır.

3. Uygulama

3.1 Çalışmanın Amacı

Yapılan çalışmanın amacı, Kırıkkale ilinde yaşayanların ZDS hakkındaki farkındalıkları incelenerek özellikle 6 Şubat depremlerinin ZDS yaptırma oranlarına etkisini belirlemektir. Kırıkkale ili için ZDS yaptırma durumlarını etkileyen faktörlerin neler olduğu ortaya çıkarılarak toplumun ZDS sigortalılık oranının artırılmasına yönelik çözüm önerilerinde bulunulması amaçlanmıştır.

3.2 Veri toplama Yöntemi

Araştırmada kullanılan veriler Kırıkkale Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulundan 18 Haziran 2023 tarih ve 06 sayılı etik kurul onayı alındıktan sonra Temmuz-Ağustos 2023 döneminde Kırıkkale ilinde yaşayan 18 yaş üstü bireylere uygulanan internet tabanlı ve yüz yüze anket yöntemi kullanılarak elde edilmiştir. Bu kapsamda araştırmanın kitlesini 18 yaş üstü Kırıkkale ilinde yaşayan bireyler oluşturmuştur. Anketi uygulayacağımız örneklem sayısının belirlenmesi için;

$$n = \frac{NPQZ^2}{(N-1)d^2 + PQZ^2} \quad (1)$$

n : Örneklem büyüklüğü

N :Kitle büyüklüğü

P :ZDS yaptırmanın oranı

Q :ZDS yaptırmayanların oranı ($1-P$)

α :Önem düzeyi

$Z : (1 - \alpha)$ önem düzeyinde Z tablo değeri

d :Hata (Tolerans) payı

eşitliğinden yararlanılmıştır (Özdemir ve ark. 2015).

2022 yılı nüfus sayımına göre Kırıkkale ili için 18 yaş üstü nüfus 141012 dir. Doğal Afet Sigortaları Kurumunun 2022 yılı faaliyet raporuna göre Kırıkkale ili için sigortalılık oranı ise %38,00 dir. $\alpha =0.05$ önem düzeyi ve $d =0.05$ hata payı ile

$$n = \frac{(141012)(0.38)(1 - 0.38)(1.96)^2}{(141012 - 1)(0.05)^2 + 0.38(1 - 0.38)(1.96)^2} = 361$$

olarak hesaplanmıştır. Ancak eksik veya hatalı cevaplayan kişilerin olması ihtimaline karşılık araştırmanın örneklem sayısı 400 olarak belirlenmiştir. Çalışmada kullanılan anket formundaki sorular başta Sağlam (2021) ve Öztaş (2022) olmak üzere toplumun ZDS farkındalıkları üzerine yapılan çalışmalar taranarak oluşturulmuştur. Anket formu yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek, aylık gelir, hanedeki birey sayısı olmak üzere 6 adet demografik soru ve 15 adet ZDS ile ilgili olmak üzere toplam 21 sorudan oluşmaktadır.

3.3 Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel analizlerinde SPSS 26.0 paket programı kullanılmıştır. 400 katılımcının anket sorularına verdikleri cevaplara göre demografik istatistikler Tablo 2 de verilmiştir

Tablo 2. Betimleyici İstatistikler (Çalışmaya katılan 400 kişi için)

Değişken		Frekans (n)	Yüzde(%)	Değişken		Frekans (n)	Yüzde(%)
Yaş	30 ve altı	124	31,0	Hanedeki birey sayısı	1	32	8,0
	31-40	108	27,0		2	64	16,0
	41-50	76	19,0		3	108	27,0
	51-60,	72	18,0		4	132	33,0
	60 ve üstü	20	5,0		5	40	10,0
Cinsiyet	Erkek	168	42,0	Aylık Gelir	6 ve üzeri	24	6,0
	Kadın	232	58,0		0 – 10000 TL	52	13,0
Meslek	Emekli	40	10,0	Eğitim Durumu	10001 – 20000TL	120	30,0
	Esnaf	20	5,0		20001-30000 TL	116	29,0
	Ev Hanımı	40	10,0		30001 – 40000 TL	76	19,0
	İşçi	100	25,0		40000 üzeri TL	36	9,0
	Memur	160	40,0		İlkokul	24	6,0
	Serbest Meslek	40	10,0		Ortaokul	104	26,0
ZDS Yaptırma Durumu	Evet	260	65,0	Lise	64	16,0	
	Hayır	140	35,0	Üniversite	208	52,0	

Tablo 2 incelendiğinde çalışmaya katılan 400 kişinin demografik bilgileri incelendiğinde 168'inin (%42) erkek, 232'sinin (%58) kadın olduğu görülmektedir. Yaş dağılımları incelendiğinde 124'ünün (%31) 30 ve altı yaş grubu, 108'inin (%27) 31-40 yaş grubu, 76'sının (%19) 41-50 yaş grubu, 72'sinin (%18) 51-60 yaş grubu, 20'sinin (%5) 60 ve üstü yaş grubu içerisinde olduğu görülmektedir. Eğitim durumları incelendiğinde 24'ünün (%6) ilkökul, 104'ünün (%26) ortaokul, 64'ünün (%16) lise ve 208'sinin (%52) üniversite mezunu olduğu görülmektedir. Meslek durumları incelendiğinde katılımcılardan 160 kişinin (%40) memur olduğu, 40'ının (%10) emekli, 40'ının (%10) ev hanımı, 40'ının (%10) serbest meslek ve 20'sinin (%10) esnaf olduğu tespit edilmiştir. Aylık gelirleri incelendiğinde 120'sinin (%30) 10001-20000 TL aralığında ve 116'sının (%29) 20001-30000 TL aralığında olduğu tespit edilmiştir. Hanedeki birey sayısı incelendiğinde 132'sinin (%33) 4 kişiden oluştuğu ve 108'inin (%27) 3 kişiden oluştuğu tespit edilmiştir. Çalışmada önemli olan ZDS yaptırma durumları incelendiğinde 260 kişinin (%65) ZDS yaptırdığı ve 140 kişinin (%35) tespit edilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların ZDS ile ilgili görüşlerine yönelik istatistikler

Değişken	Frekans (n)	Yüzde (%)	Değişken	Frekans (n)	Yüzde (%)		
ZDS Tanıtım ve Bilinçlendirme Faaliyetlerinin Yeterliliği	Evet	44	11,0	ZDS Hakkındaki Düşünce	Fikrim yok	80	20,0
	Hayır	248	62,0		Güvence satın aldığım bir poliçe olarak görüyorum.	168	42,0
	Kısmen	108	27,0		Vergi, harç gibi bir yükümlülük olarak görüyorum.	152	38,0
ZDS Hakkında Bilgi Kaynağı	Diğer	48	12,0	ZDS Yaygınlaştırmak için Yapılması Gerekenler	Tanıtım ve bilinçlendirme faaliyetlerinin artırılması	76	19,0
	Eş-dost sayesinde	68	17,0		Teminat miktarları iyileştirilmeli	112	28,0
	Sigorta acente aracılığı ile	132	33,0		Prim ödemeleri için devlet teşvik miktarının artırılması	104	26,0
	Sosyal medya	64	16,0		ZDS yenilenlere emlak vergisi indirimi uygulanmalı	44	11,0
	Televizyon	88	22,0		6 şubat depremleri gibi olası depremlerde meydana gelecek hasarların hatırlatılması	64	16,0
Doğal Afetlerde Meydana Gelecek Hasarların Karşılansında Sigortalatmanın Önemi	Az önemli	52	13,0	Sigorta Yaptırma Sebebiniz	Faydasına inanma	76	19,0
	Çok önemli	192	48,0		Hepsi	76	19,0
	Önemli	108	27,0		Korunma ihtiyacı	116	29,0
	Önemli değil	48	12,0		Zorunluluk	132	33,0

Tablo 3 incelendiğinde çalışmaya katılan 400 kişiden 248'i (%62) ZDS hakkında tanıtım ve bilinçlendirme faaliyetlerini yeterli bulmadığı, 44'ü (%11) yeterli bulduğu ve 108'i (%27) ise kısmen yeterli olduğunu düşünmektedir. ZDS hakkında edinilen bilginin kaynağı olarak 132 kişi (%33) sigorta acente aracılığı ile, 88 (%22) kişi televizyon, 68 kişi

(%17) eş-dost aracılığı ile, 64 kişi (%16) sosyal medya ve 48 kişi (%12) ise diğer kaynaklardan edinmiştir. Katılımcıların ZDS hakkındaki düşünceleri incelendiğinde 168 kişi (%42) güvence satın alınan bir poliçe olarak, 152 kişi (38)'i vergi, harç gibi bir yükümlülük olarak ve 80 kişi (%20) ise ZDS hakkında bir fikrinin olmadığı sonucuna varılmıştır. ZDS yaygınlaştırmak için yapılması gerekenler incelendiğinde 112 kişi (%28) teminat miktarlarının iyileştirilmesi gerektiğini, 104 kişi (%26) prim ödemelerinde devlet teşvik miktarının artırılması gerektiğini, 76 kişi (%19) tanıtım ve bilinçlendirme faaliyetlerinin artırılması gerektiğine, 64 kişi (%16) 6 Şubat depremleri gibi olası depremlerde meydana gelebilecek hasarların hatırlatılması ve 44 kişi (%11) ZDS yenileyenlere emlak vergisi indiriminin yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Doğal afetler sonucunda meydana gelecek hasarların karşılanmasında sigorta yaptırmanın önemliliği incelendiğinde 192 kişi (%48) çok önemli, 108 kişi (%27) önemli, 52 kişi (%13) az önemli ve 48 kişi (%12) önemli olmadığını belirtmiştir. Her hangi bir ürün için sigorta yaptırmama sebepleri sorulduğunda ise 132 kişi (%33) zorunluluk, 116 kişi (%29) korunma ihtiyacı, 76 kişi (%19) faydasına inandığı için ve 76 kişi (%19) ise hepsi olarak cevaplamıştır.

Tablo 4. ZDS yaptırmama ve yaptırmama sebepleri

ZDS Yaptırma Sebebi	Frekans (n)	Yüzde (%)	ZDS Yaptırmama Sebebi	Frekans (n)	Yüzde (%)
6 Şubat Depremleri Sebebiyle	84	32,3	Tazminat miktarının az olması	40	28,6
Elektrik ve Su Abonelikleri için	68	26,2	Prim miktarının yüksek olması	36	25,7
Tapu almak için	48	18,5	Yapının sağlam olduğu düşüncesi	20	14,3
Banka kredisi için	60	23,1	Yaptırımın olmaması	20	14,3
Toplam	260	100,0	Diger	24	17,1
			Toplam	140	100,0

Tablo 4 incelendiğinde ZDS yaptıran 260 kişiden 84 kişi (%32,3) 6 Şubat depremlerinden etkilendiği için, 68 kişi (%26,2) elektrik ve su abonelikleri için, 60 kişi (%23,1) banka kredisi için ve 48 kişi (%18,5) tapu almak için yaptırdıklarını belirtmişlerdir. ZDS yaptırmayan 140 kişiden 40 kişi (28,6) hasar olması durumunda tarafına ödenecek tazminat miktarının az olması, 36 kişi (25,7) prim miktarının yüksek olması, 20 kişi (%14,3) yapının sağlam olduğu düşüncesiyle, 20 kişi (%14,3) ZDS için herhangi bir yaptırımın olmaması ve 24 kişi (%17,1) ise diğer sebeplerden dolayı yaptırmadıklarını belirtmişlerdir.

Çalışmaya katılan bireylerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, meslek, ortalama aylık gelir, hanedeki birey sayısı ve Kırıkkale’de olası bir depremde meydana gelecek hasarın şiddeti faktörlerinin ZDS yaptırmama durumu üzerindeki etkisi Khi-Kare testi ile test edilmiş ve sonuçlar Tablo 4 ile verilmiştir.

Tablo 4. ZDS yaptırmama durumunu etkileyen faktörler

Parametreler	ZDS Yaptıran (n=260)	ZDS Yaptırmayan (n=140)	p-değeri
Cinsiyet n(%)			
Kadın	144(62,1)	88 (37,9)	0,149
Erkek	116(69,0)	52 (31,0)	
Yaş n(%)			
18-30	72(58,1)	52(41,9)	0,023*
31-40	76(70,4)	32(29,6)	
41-50	56(73,7)	20(26,3)	
51-60	40(55,6)	32(44,4)	
60+	16(80,0)	4(20,0)	
Eğitim Durumu n(%)			
İlkokul	4(16,4)	20 (83,3)	0,000*
Ortaokul	12(11,5)	92(88,5)	
Lise	48(75,0)	16(25,0)	
Üniversite	196(94,2)	12(5,8)	
Meslek n(%)			
Emekli	16(40,0)	24(60,0)	0,002*
Esnaf	12(60,0)	8(40,0)	
İşçi	72(72,0)	28(28,0)	
Memur	112(70,0)	48(30)	
Serbest Meslek	20(50)	20(50)	
Ev hanımı	28(70)	12(30)	
Ortalama Aylık Gelir n(%)			
0 10000 TL	16 (30,8)	36 (69,2)	0,000*
10001-20000 TL	84 (35,6)	36(30)	
21000-30000 TL	72 (62,1)	44 (37,9)	
31000-40000 TL	64 (84,2)	12 (15,8)	
410000+ TL	24(66,7)	12 (33,3,3)	
Hanedeki Birey Sayısı n(%)			
1 kişi	12 (37,5)	20 (62,5)	0,000*
2 kiş	36 (56,3)	28 (43,8)	
3 kişi	88 (81,5)	20 (18,5)	
4 kişi	84 (63,6)	48 (36,4)	
5 kişi	24(60,0)	16(40,0)	
6 ve üstü	16(66,7)	8(33,3)	
Kırıkkale'de Gerçekleşecek Depremi Vereceği Hasar			
Fikrim yok	28(43,8)	36(56,3)	0,000*
Az hasar	76(54,3)	64(45,7)	
Orta düzeyde hasar	104(76,5)	32(23,5)	
Çok büyük hasar	52(86,7)	8(13,3)	

*p<0,05

Tablo 4'e bakıldığında; cinsiyetin ZDS yaptırma durumu üzerinde etkisi yoktur ($p>0,05$). Çalışmaya katılanların; yaş, eğitim durumu, meslek, ortalama aylık gelir, hanedeki birey sayısı ve Kırıkkale'de meydana gelecek olası depremin şiddeti ZDS yaptırma durumu üzerinde istatistiksel olarak önemlidir ($p<0,05$). Çoğunlukla katılımcıların yaşları arttıkça ZDS yaptırma durumu azalmaktadır. Katılımcıların eğitim seviyesi arttıkça ZDS yaptırma durumlarının arttığı görülmektedir. Katılımcıların aylık gelirlerine göre ZDS yaptırma durumlarının değiştiği en yüksek katılımın 10001-20000 arasında olduğu görülmektedir. Hanedeki birey sayılarına göre ZDS yaptırma durumu en çok 3 kişilik ailelerde görülmektedir. Kırıkkale için olası deprem sonucunda meydana gelebilecek hasar şiddetinin büyüklüğü ZDS yaptırma durumunu arttırmakta olup 104 kişi (%76,5) orta düzeyde hasar meydana gelebileceğini belirtmiştir.

4. Sonuç ve Tartışma

Ülkemizin büyük bir bölümünün deprem riskiyle karşı karşıya olması sebebiyle depremlerden doğacak hasarların karşılanmasında büyük bir öneme sahip olan ZDS önemi ve gerekliliğinin anlaşılması ve yaygınlaştırılması çalışmaları önem kazanmaktadır. Deprem veya diğer doğal afetler sonrasında insanların yaşamlarını kaldığı yerden devam ettirmeleri ve meydana gelen zararlardan oluşacak maliyetlerin en aza indirilmesi hedefini güden ZDS sigortalılık oranlarının artırılması önemli olmaktadır. Bu çalışma ile de en son yaşanan 6 Şubat depremlerinin yıkıcı etkisi sonucu meydana gelen hasarların karşılanmasında ZDS sigortasının önemi ve rolü bir kez daha anlaşılmıştır.

ZDS’da hedef %100 olmasına rağmen birinci derecede deprem riskine sahip olan Kırıkkale ili için bu oran 2022 raporuna göre %35,8 dir.

Özel ve Öztaş (2022) Karabük ili için yaptığı 517 katılımcının ZDS algısının demografik özelliklere göre araştırdığı çalışmasında katılımcıların %50,9’unun ZDS yaptırdığı, yaptırma sebepleri olarak ise %23,2 ihtiyaç duyduğu için, %14,5’i konut kredisi için ve %9,9’u ise elektrik ve su abonelikleri için yaptırdıklarını ifade etmişlerdir. Bu çalışmada ZDS yaptırmamanın amacı olarak deprem riskinden korunmaktan ziyade daha çok zorunluluk veya ihtiyaç doğrultusunda yapıldığı sonucu çıkmaktadır.

Tian ve ark. (2014), Karagöz, (2014), Baysal (2018), Sağlam (2021) çalışmalarında da genel olarak toplumun deprem gibi doğal afetler sonucunda meydana gelen hasarların karşılanmasında önemli bir yere sahip olan ZDS veya diğer sigorta ürünlerinin öneminin ve gereğinin tam olarak anlaşılmadığı sigortanın risklere karşı korunmak amacıyla değil, çoğunlukla zorunluluk halinde yapıldığı görülmektedir.

Çalışmaya katılan 400 kişiden 260 kişi (%64) ZDS yaptıırken 140 kişi (%40) yaptırmamıştır. Sigorta yaptıranlar arasında yaptırma sebeplerine bakıldığında 84 kişi (%32,3) 6 Şubat depremlerinden etkilenip olası depremler sonucunda meydana gelecek hasarların karşılanması için ZDS yaptıırken, 68 kişi (26,2) elektrik ve su abonelikleri için, 60 kişi (%23,1) banka kredisi için ve 48 kişi (18,5) tapu almak için ZDS yaptırmıştır.

Literatür ile karşılaştırıldığında bu çalışma 6 Şubat depremlerinden sonra yapıldığından çalışmaya katılan ve ZDS yaptıranların %32,3 depremlerden korunmak amacı ile yaptırdığı gözlemlenmiştir.

Bu çalışma; başta ZDS olmak üzere tüm sigorta çeşitleri için bilinçlendirme faaliyetlerine önem verilerek yaşanan ve yaşanması muhtemel olan afetler sonucunda oluşacak hasarların karşılanmasında hem ülke ekonomisi hem de bireyler için riski devretmede sigorta sisteminin önemini anlatacak ve hatırlatacak kamuoyu araştırmaları ile sigortalılık oranının artacağı sonucuna varılmıştır.

Kaynakça

- Athavale, M., & Avila, S. M. (2011). An analysis of the demand for earthquake insurance. *Risk Management and Insurance Review*, 14(2), 233-246.
- Baysal, M. (2018). *Sabancı Üniversitesi personelinin mevcut acil durum planı ve deprem öncelikli olmak üzere doğal afetler hakkındaki farkındalık düzeyinin değerlendirilmesi* (Master's thesis, Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Deniz, A. (2006). *Estimation of earthquake insurance premium rates based stochastic methods* (Master's thesis, Middle East Technical University).
- Karagöz, S. (2014). *Deprem Riski Sürecinde Türkiye'de Zorunlu Deprem Sigortası Uygulaması* (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).
- Lin, X. (2020). Risk awareness and adverse selection in catastrophe insurance: Evidence from California's residential earthquake insurance market. *Journal of Risk and Uncertainty*, 61, 43-65.
- Öztaş, M. O. (2022). *Zorunlu Deprem Sigortasının Toplumdaki Farkındalığı: Karabük İli Örneği* (Doctoral dissertation).
- Özel, H. A., & Öztaş, M. O. (2022). Zorunlu Deprem Sigortası Algısının Demografik Özelliklere Göre Farklılığı: Karabük İli Örneği. *Journal of Economy Business & Management*, 6(2).
- Özdemir, Y., Şahin Tekin, S., Esin, A. (2015). Çözümlü örneklerle örnekleme yöntemlerine giriş.
- Ünal, A. (2004). *Doğal Afet Sigortacılığının Türkiye ve Dünyadaki Uygulaması* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).
- Ünlenen, F. B. (2018). *Ankara ilinde konut poliçesi hasarı oluşan sigortalıların sigorta farkındalığı* (Master's thesis, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Sağlam, S. K. (2021). *Doğal Afet Sigorta Türü Olarak Zorunlu Deprem Sigortasının Toplumdaki Farkındalığı: İstanbul Örneği* (Doctoral dissertation, Marmara Üniversitesi (Turkey)).

Şahin, Y. Pehlivan, A “Zorunlu Deprem Sigortası Üzerine Bir Değerlendirme” Mevzuat Dergisi, Yıl. 9, Sayı. 113, 2007.

Tian, L., Yao, P., & Jiang, S. J. (2014). Perception of earthquake risk: a study of the earthquake insurance pilot area in China. *Natural hazards*, 74, 1595-1611.

Tsubokawa, H. (2004). Japan's earthquake insurance system. *Journal of Japan Association for Earthquake Engineering*, 4(3), 154-160.

<https://www.dask.gov.tr/zorunlu-deprem-sigortasi-istatistikleri> (06.08.2023).